

Львіна О. В.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ УЗУАЛЬНИХ ТА ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ТВОРЧОСТІ Ю. М. МУШКЕТИКА

Лінгвокреативна діяльність будь-якого майстра слова неможлива без звертання до фразеологічних одиниць, які свідчать про глибоке знання культури рідного краю, а також про комунікативно якісне й доцільне використання мовних засобів. Використання фразеологізмів забезпечує в художньому тексті, з одного боку, адекватне сприйняття інформації, а з іншого – сприяє підвищенню експресивності мовлення, слугує яскравим виразником різних емоційних станів, допомагає більш яскраво відтворити аксіологічну систему людини.

У мовній структурі художнього тексту важлива роль відведена філософським за змістом образним висловам – фразеологізмам, оскільки вони є тими маркерами, що відтворюють національний колорит. Це своєрідні скарби, згустки народного досвіду, які надають творам експресивності, емоційної насиченості, метафоричності.

Багатьми на фразеологізми є твори Ю. М. Мушкетика – видатного майстра слова другої половини ХХ століття. Серед фразеологічних одиниць трапляються узувальні й трансформовані, крилаті вислови й афоризми, які містять художньо-естетичну оцінку дійсності, вдало передають настрої та почуття персонажів.

У статті досліджені особливості використання фразеологізмів у мовотворчості видатного письменника другої половини ХХ століття Ю. М. Мушкетика. Проаналізовано різні види усталених виразів за походженням.

У роботі встановлено, що майстер слова послуговується як узувальними фразеологічними одиницями, так і створює свою неповторну фразеологічну картину світу із власними семантичними групами фразеологізмів.

Ключові слова: фразеологізм, індивідуальний стиль, зрощення, фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні вислови, семантичні групи, лексико-граматичні групи.

Постановка проблеми. Проблема функціонування сталих зворотів є одним із важливих питань лінгвістики, а постійна рефлексія письменників над золотим фондом свідчить про розвиток мовної системи загалом, тому актуальність дослідження зумовлена об'єктивною потребою дослідження фразеології, що маркує художній дискурс Ю. М. Мушкетика, із визначенням індивідуально-авторських трансформацій.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження стійких сполук має доволі довгу історію вивчення. Підвалини були закладені в працях В. В. Виноградова, який запропонував першу семантичну класифікацію фразеологічних одиниць [3, с. 121–139]. На сучасному етапі цей аспект привернув увагу таких науковців, як М. Ф. Алефіренко, А. П. Коваль, О. О. Селіванова, В. Д. Ужченко та багатьох інших. Незважаючи на доволі широке поле досліджень, присвячених фразеологічним одиницям, серед учених і досі немає єдності щодо зарахування тих чи інших мовних утворень до фразеологізмів. Немає єдності й сто-

совно класифікації фразеологічних одиниць. Здебільшого під *фразеологізмом* розуміють мовну конструкцію з кількох слів, що структурно організована як словосполучення або речення, має цілісне значення та характеризується відтворюваністю, експресивністю та емоційністю. У роботі В. Д. Ужченка зазначено, що існує широке розуміння фразеологізму та вузьке. У широкому розумінні до фразеологічних одиниць зараховують прислів'я, приказки, крилаті вислови, сталі словосполучення, традиційні формули вітань, побажань, прокльони, дотепні каламбури [18, с. 22].

Жоден художній твір не може обійтися без фразеологічних одиниць. Значна кількість дослідників говорить про важливу роль фразеологізмів у художніх текстах. Зокрема, Л. М. Підкуймуха зазначає: «Художньо-стильова норма мотивує використання ФО як художнього засобу, який урізноманітнює мову персонажів, виявляє локальний колорит художньої оповіді, індивідуалізує стиль письменника й стилізує комунікативні жанри» [16, с. 232–233].

Постановка завдання. Метою цієї розвідки постає окреслення особливостей використання узуальних фразеологізмів у творчості Ю. М. Мушкетика, а також встановлення індивідуально-авторських фразеологічних одиниць.

Виклад основного матеріалу. У мові творів Ю. М. Мушкетика функціонують усі види фразеологізмів, про які писали В. В. Виноградов та його послідовники: 1) **фразеологічні зрощення** («*Одне слово, ганяли нас фріци, як солоних зайців*» [9, с. 408], де *як солоних зайців ганяти* – завантажувати роботою); 2) **фразеологічні єдності** («*Звідти їх серед ночі не витягти й на мотузку*» [9, с. 36], де *не витягти на мотузку* – ніяк не викликати, не змусити вийти; «*Глянув на Тараса – той сидів, ані кровинки на лиці*» [9, с. 258], *ані кровинки* – дуже блідий; «*Корецький те за образу не сприймав, але й не знав, як йому солідно, гідно скінчити рейд*» [10, с. 21], де *скінчити рейд* – завершити перевірку); 3) **фразеологічні словосполучення** («*Він давав поштовх, заряд усім*» [10, с. 9], де *давати поштовх* – давати настанови, ідеї); 4) **фразеологічні вислови** («*Жоден громадянин через мене не одягнув чорного плаща*» [10, с. 17], «*Книжна мудрість свята, її не потягти шаблею і з гармати не встрілити*» [14, с. 4]).

У межах стилістичного аспекту дослідження ФО існує поділ їх за джерелами виникнення на розмовно-побутові, фольклорні (народнопоетичні) і книжні. До **розмовно-побутових фразеологізмів** належать ті, що в мові художніх текстів Ю. М. Мушкетика покликані передати більш яскраве емоційно-експресивне забарвлення. Майстер слова використовує їх для художнього відтворення потоку живого мовлення: «*А ще моя стара тобі пупка в'язала. Розум тобі зав'язало! А два метри не поспішай другим міряти*» [9, с. 297], «*– Ось куди мене поцілуй! – Дід Тиміш лягнув себе ззаду по залатаних штанях і причинив за собою двері*» [9, с. 297], «*Тримай його, сучого сина, в шорах, тримай*» [14, с. 10], «*бо весь час здавалося, що йому встромлятимуть дрючки в колеса*» [10, с. 8], «*А при тому Вадим вродливий надзвичайно, дівчата так і пасуть його очима*» [10, с. 10], «*Кадороль закінчив роботу, точив ляси*» [9, с. 273], «*– Мажмо п'яти салом, – сказав Женько, – поки він не привів своїх*» [9, с. 36], «*Відстане десь – придушить і п'ятами накиває*» [8, с. 87], «*Навчав сина багатого поміщика Томари, і той виставив навчателя за двері, щоправда, незабаром вернув. Йй так – куди не поткнеться, не може втриматися на місці. Бо ж не тримає язика на припоні*» [13, с. 32], «*А тут, брат, ослабла гайка*» [9, с. 425].

Сюди ж належать фразеологізми, які стосуються різних видів ремесел, вірувань, магічних дій, сільськогосподарських процесів тощо: «*Пора й тобі, Іване, сукать дратву*» [14, с. 51], «*Од самого початку тягне воза. Я аж до двадцять шостого в армії, тоді почав учитися, вона й мене вивчила, і дітей годувала, і колгосп тягнула*» [9, с. 235].

До цієї ж групи можна зарахувати прокльони, які теж сприймаються як стійкі мовні формули живого мовлення: «*– Щоб його громом убило під греблею. Щоб крумкач по лісу порозносив його кості. Щоб він щез у тому болоті! – приголошує тітка Ольга*» [8, с. 46], «*От, хиря твоєї матері*» [9, с. 354].

Доволі часто Ю. М. Мушкетик під час моделювання народних фразеологізмів використовує вставні слова, посиляючись на народну мудрість: «*Кажуть: “Сам чорт не знає, яка з дівки баба буде”*» [9, с. 377], «*Недарма кажуть: тяжко сіяти, як нічого орати*» [9, с. 296]. Роль вставних слів полягає в тому, що персонаж твору посиляється на авторитет минулих поколінь, посилюючи тим самим висловлену ним думку.

До фольклорних, народнопоетичних фразеологізмів зараховуємо конструкції, які виникли на фольклорній основі: «*Якщо там ріки молочні, то краще не треба*» [14, с. 161].

Серед книжних фразеологізмів виокремлюються фразеологізми біблійного походження, античні звороти, іншомовні запозичення. Доміnantними в романістиці автора є саме біблійні фразеологізми: «*щоби минула їх чаша сія*» [14, с. 94] – слова Ісуса Христа, якими Він молився в саду Гетсиманському напередодні страти на хресті. Біблійне походження має й зворот «*у сьйві його слави*» [12, с. 10]. Цей вислів неодноразово зринає в тексті Святого Письма, зокрема, натрапляємо на нього в Посланні до євреїв. Зазвичай у Біблії йдеться про славу Ісуса Христа. Бути у *сьйві слави* означає «бути популярним, визнаним більшістю».

Незважаючи на те, що значна кількість усталених висловів є цілісними структурами, які не передбачають зміни своєї форми, окремі фразеологічні одиниці не мають абсолютного стабільного зовнішнього оформлення й можуть бути творчо перероблені автором. Такі звороти в науковій літературі мають різні назви: індивідуально-авторські фразеологізми, трансформовані ФО, оказіональні ФО, фразеологічні неологізми тощо. При цьому заміни відбуваються з певною метою: індивідуалізувати персонажа, інтимізувати виклад матеріалу, евфемізувати реалію, передати певний колорит, посилити мовну характеристику тощо [18, с. 191].

Наприклад, фразеологізм *від голови до п'ят*, що означає «цілком, повністю», Ю. М. Мушкетик уводить у таку сполуку: «*Розорять вщент край наш, пооб'їдають усіх до п'ят*» [14, с. 17], де *пооб'їдати до п'ят* – церозорити, забративсецінне.

Фразеологізм *Остання – в попа жінка, та й та попадя* [7, с. 675] у творчості Ю. М. Мушкетика набуває такого вигляду: «– *Зайва в попа жінка, – буркнув Сава Омелянович*» [9, с. 202]. Фразеологізм містить натяк на той факт, що священики могли одружуватися лише один раз. У Ю. М. Мушкетика прикметник *остання* замінено на *зайва*.

Своєрідної трансформації зазнав вислів *гарбати в скриню* – привласнювати у великій кількості [19, с. 169]. У романі «Рубіж» автор пропонує таку версію: «*Так що... той німб поклади в скриню*» [12, с. 12]. Персонаж говорить головному герою, щоб він не думав привласнити собі славу попереднього керівника селища, а напрацьовував своє реноме, відповідно, замість дієслова *гарбати* послуговується антитетичним за смислом – *поклади*.

Деякі з трансформованих фразеологічних одиниць мають біблійне коріння, наприклад, є алюзією на книгу Екклезіаста можна вважати такі рядки: «*Кажуть, мудрість виростає з печалі. Печалей я мав багато, але мудрості вони мені не принесли*» [14, с. 3]. Порівняймо з Біблією: «у великій мудрості багато печалі» [2, с. 665]. Таким трансформованим фразеологізмом майстер пера ніби натякає на долю головного героя твору «Гетьманський скарб», Івана Сулими, який зазнав багато страждань і поневірянь, будучи при цьому людиною книжною та вченою.

Також біблійне походження має фразеологічний зворот у рядках: «*Розбийте кайдани! Зламайте казарми! Залийте багаття, робітній люди, і здавайте в музей свою зброю. Ми разом поинем до сонця*» [8, с. 85]. У Біблії ж міститься заклик перекувати мечі на орала в книзі пророка Ісаїї: «*І перекують мечі свої на орала, і стиси свої – на серпи: не підніме народ на народ меча, і не будуть більше вчитися воювати*» [2, с. 733]. У сучасній літературі, зазначають А. П. Коваль та В. В. Коптілов, вислів перекувати мечі на рала означає «роззброїтися, відмовитися від воєнничих намірів» [5, с. 215].

Алюзією на Біблію слід вважати фразеологізм «*вимоги одмірювали тим самим ковшем*» [12, с. 10], де митець замінив іменник *міра* на більш властиві для ХХ століття іменники *ковш* та *вимоги*. Порівняймо з текстом Святого Письма:

«І якою мірою міряєте, такою відміряється й вам» [2, с. 1088]. У фразеологічному словнику наявні вислови *міряти на свій аршин, на свою мірку, своєю міркою, своїм ліктем* – «оцінювати, характеризувати кого-, що-небудь із свого погляду, за власними критеріями, суб'єктивно» [19, с. 494]. Відповідно, вимоги *одмірювати тим самим ковшем* – висувати однакові вимоги для всіх, не враховуючи індивідуальних особливостей кожної окремої справи.

Серед фразеологізмів античного походження теж наявні авторські переробки, зокрема, в романі «Гетьман, син гетьмана» читаємо: «*Юрасю, добігає нитка мого прядива до краю*» [15, с. 7]. Ідеться про крилатий вислів *нитка життя* [5, с. 195], який потрапив в українську мову з Давньої Греції. Три мойри – античні богині долі – прядуть три нитки, одна з яких символізує життя людини. В Ю. М. Мушкетика відбувається заміна лексеми *життя* на слово *прядиво*. Окрім цього, можна припустити, що в наведеній ілюстрації письменник також апелює до фразеологізму *нитка урвалася* в значенні «настав кінець чомусь» [19, с. 549], однак використовує замість дієслова *урватися* зворот *добігти до краю* [19, с. 256]. Таким чином, в одному реченні Ю. М. Мушкетика вдалося поєднати три фразеологічні одиниці.

Викликають інтерес індивідуально-авторські фразеологізми майстра слова: «*очима краси не злижуть*» [8, с. 183], «*Всі сміливі за столом біля мисок*» [14, с. 19], «*Юшка любить, щоб її з'їдали в строк*» [9, с. 444]. Значення цих зворотів є прозорими й доступними.

У межах індивідуально-авторських фразеологізмів доцільно виокремити такі семантичні групи:

1) почуття страху. Цікавим є фразеологізм у рядках, де автор описує звернення Савича з роману «Гетьманський скарб» до митрополита Київського і Галицького зі скаргою на постій в Україні російських полків: «*Ускаржився заєць зайцеві. Що той митрополит може вдіяти? Йому самому хвоста колодою прищемили*» [14, с. 17]. Образ зайця як полохливої істоти покладено в основу й такого фразеологізму: «*Я думав, самолюот-снаряд летить. Ох, і заячі ж на тобі штани, Андрію!*» [9, с. 425], відповідно, *бути в заячих штанах* – боятися.

Відчуття жаху хлопчика, який уперше в житті побачив насильницьку смерть, передано фразеологізмом *волосся поп'ялося корчами*: «*Перед ним лежала мертва людина. Мертвий червоноармієць. Це було так несподівано, так страшно, що в Сергія волосся поп'ялося на голові корчами*»

[9, с. 248]. Вочевидь, у цій ілюстрації трансформовано загальновідомий фразеологізм *волосся стало дибки* [19, с. 144]

Семантику страху закладено й у такому звороті: «*Наче сирена завила в нього в животі*» [9, с. 246]. Тут йдеться про перші спроби їздити верхи хлопчика Сергія з повісті «Міст через ніч». Підліток злякався, що не втримається в сідлі й відчув характерний біль у животі. Це й спричинило виникнення фразеологічної конструкції. Письменник, очевидно, звертається до відомого фразеологізму *похолонуло в животі*, який має значення «стало страшно» [19, с. 684], але додає порівняння із сиреною, оскільки звуки сирени традиційно сповіщають про небезпеку.

Страх експліковано й у таких рядках: «*Я аж звідси чую, як у тебе тельбухи колотяться*» [9, с. 425]. Цей вислів, очевидно, також є трансформованим від фразеологізмів *серце стрибає* або *серце тремтить*, які притаманні російській мові та мають значення «сильно хвилюватися», «відчувати страх». Ю. М. Мушкетик замість слова *серце* використовує більш експресивний іменник *тельбухи* та дієслово *колотитися*, щоб передати невимушеність розмови персонажів;

2) *лицемірство* описано за допомогою фразеологізму *ходить навиворіт душею* – лицеміром: «*Виходить, всі роки він ходив перед ними, перед їхніми дітьми навиворіт душею?*» [9, с. 268]. Такий діалог веде із собою батько Сергія. Він не може покинути рідне село, рідну домівку напризволяще, бо це означатиме зраду самого себе, своїх ідеалів і свідчитиме про двоєдушність чоловіка.

Викликають інтерес також рядки, де письменник використовує зворот *понюхати фіміам* у значенні *любити лестощі*: «*Але трохи... того... ну, любив покійник понюхати фіміам*» [12, с. 12]. У цьому випадку майстер пера апелює до звороту *кадити (палити, курити) фіміам* у значенні «дуже вихвалити кого-небудь» [19, с. 360], проте використовує дієслово *понюхати* – прилучитися до слави;

3) *сміливість людини*, готовність піти на смерть Ю. М. Мушкетик описує за допомогою фразеологізму *не кланятися кулям*: «*Він не буде кланятись кулям*» [8, с. 88];

4) *порядність* описано за допомогою конструкції в рядках: «*Хіба не мають права люди симпатизувати одне одному і в той же час залишатись на чистих берегах?*» [10, с. 24], де *залишатись на чистих берегах* означає дотримуватись норм порядності, не зраджувати моральних принципів та своїх ідеалів;

б) *нерозумність, дурість* передано за допомогою діалектного значення прикметника *макоцвітний* – навіжений, дурний. Це зумовило виникнення фразеологізму *мати за макоцвітного* – вважати несповна розуму. Загалом в українській мові відомим є фразеологізм *як мак цвіте в голові* – про нерозумну, недосвідчену людину [19, с. 460]. Читаймо в Ю. М. Мушкетика: «*Іван не те що соромився хлопців, а просто не хотів, аби мали його за тонкожилого або й просто макоцвітного, як, скажімо, називали в селі діда Кодю*» [9, с. 136]. Цій же меті підпорядковано фразеологізм із присвистом: «*Був він трохи дивакуватий, як говорили головешківські хлопці, з присвистом*» [9, с. 241];

7) *почуття голоду*. Почуття голоду передано в таких рядках: «*Я зранку так-сяк перекусив, живота ось підтягло*» [9, с. 292], де автор апелює до фразеологізму *живота підвело* – коли хочеться їсти [19, с. 631];

8) *витрачені зусилля* передано за допомогою традиційного фразеологізму *вкласти душу*, а також авторської конструкції *спалити стільки серця*: «*Нащо Василь Васильович спалив стільки серця, нащо вклав стільки душі в таких, як...*» [11, с. 16].

Якщо говорити про граматичні розряди фразеологізмів у творчості Ю. М. Мушкетика, то вони відбуваються за морфологічним принципом, який може бути доповнений також синтаксичними характеристиками. У романистиці письменника виокремлено такі групи фразеологізмів, як *іменникові, вербальні, адвербіальні*.

Іменникові фразеологічні одиниці. Іменникові утворення становлять фразеологізми з іменниковим значенням – значенням особи або предмета. Здебільшого іменникові фразеологізми мають надавати образні характеристики: «*І був я серед того студейства білою вороною*» [14, с. 6], «*Атож, ласий иматочок... Куснув би*» [14, с. 273]. Здебільшого іменникові ФО функціонують як підмети чи додатки. При цьому в Ю. М. Мушкетика вони покликані передати образну характеристику персонажа. Так, фразеологізм *біла ворона* характеризує Івана Сулиму, а *ласий иматочок* використано на позначення вродливої дівчини.

Вербальні фразеологічні одиниці. Дієслівні фразеологізми об'єднують загальне значення дії. Такі фразеологічні одиниці наділені граматичними категоріями дієслова, мають категорію особи, виду, числа, стану, часу, роду.

В Ю. М. Мушкетика до вербальних належать такі фразеологічні одиниці, в яких домінують конструкції з дієсловом типу *дієслово + імен-*

ник із прийменником або без нього: «згорів від сорому. **Згорів на попіл**» [9, с. 303], «Може, я вже й занадто **напускаю туманів** про своїх колеґантів, було ж бо серед них чимало люду розважливого, відданого науці» [14, с. 7]. Серед наведених ілюстрацій згоріти на попіл постає варіантом перетліти на попіл.

Адвербіальні фразеологічні одиниці. Значення таких фразеологізмів зіставне з прислівниками, а компоненти фразеологічних одиниць між собою є рівноправними: «Новгород-Сіверський поставлений біля кордону московського, втікачі звідти **валом валять** із-за убогості тамтешньої, він їх приймає й примушує робити на себе» [14, с. 304], де валом валити – дуже багато [19, с. 66]; «Коли мали в запасі днів **без ліку**, могли віддати їх за одне слово, тоді і все життя попереду здавалося вабливим, сповненим великої таїни, великих відкриттів» [11, с. 15], де без ліку – дуже багато [19, с. 341].

Компаративні сполуки є окремим різновидом адвербіальних фразеологізмів: «А он і шеф. Легкий на спомині. **Неначе за вербою стояв**» [11, с. 13], «Всі **мрії і сподівання розтанули, як сніг повесні**» [8, с. 44], «А й правда, **неначе скинув з плечей тягар**» [11, с. 13]. Ю. М. Мушкетик, окрім порівняльних сполучників як, мов, наче, неначе, немов, використовує також частку аж, що

сприяє більшій експресивності висловлювання: «Козаки **реготілися, аж луна йшла понад річкою**» [14, с. 126]. Такі фразеологічні порівняння відзначаються особливою експресією, адже гіперболізовано передають характеристики певних реалій, виконуючи підсилювально-оцінну функцію.

Висновки та пропозиції. Таким чином, творчість Ю. М. Мушкетика багата на фразеологічні одиниці. Аналіз семантичних та лексико-граматичних груп засвідчує глибоке володіння письменником мовним багатством української мови. Функціонування стійких висловів надає тексту більшої експресивності, емоційності, образності. Слід зазначити, що використання фразеологізмів є вагомою ознакою індивідуально-авторської манери письма. Серед трансформованих, оказіональних зворотів виокремлено такі структурно-семантичні групи, в яких виражено почуття страху, голоду, муки сумління, порядність, нерозумність, витрачені зусилля. За кількісними параметрами переважають групи на позначення почуттів людини, зокрема, емоції страху. У межах граматичної класифікації встановлено, що доміантними в романах Ю. М. Мушкетика є іменникові, вербальні та адвербіальні фразеологічні одиниці.

До перспектив дослідження належить функціонально-семантичний аналіз фразеологічних одиниць із конкретними компонентами в складі.

Список літератури:

1. Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків : Видавниче об'єднання «Вища школа», 1987. 136 с.
2. Біблія: [книги священного писання Старого та Нового завіту в українському перекладі з паралельними місцями та додатками] / пер. Патріарха Філарета. Київ : Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. 1408 с.
3. Виноградов В. В. Избранные труды. Лексикология и лексикография. Москва : Наука, 1977. 312 с.
4. Євтушина Т. О. Лінгвостилістичний потенціал фразеології у творах В. Стефаника : дис. ... канд. філол. наук. Одеса, 2005. 212 с.
5. Коваль А. П. Коптілов В. В. Крилаті вислови в українській літературній мові. Київ : Вища школа, 1975. 334 с.
6. Коваль А. П. Спочатку було Слово: крилаті вислови біблійного походження в українській мові. Київ : Либідь, 2001. 311 с.
7. Михельсонъ М. И. Русская мысль и речь. Свое и чужое. Опыт русской фразеологии. Сборник образныхъ словъ и иносказаній. Санкт-Петербург : «Брокгаузъ-Ефронъ», 1912. 103 с.
8. Мушкетик Ю. М. Зеленее жито. Новели. Київ : Молодь, 1965. 188 с.
9. Мушкетик Ю. М. Жорстоке милосердя. Роман. Міст через ніч. Півість. Київ : Дніпро, 1975. 447 с.
10. Мушкетик Ю. М. Біла тінь: Роман. Київ : Рад. письменник, 1976. 248 с.
11. Мушкетик Ю. М. Вернися в дім свій. Київ : Рад. письменник, 1981. 327 с.
12. Мушкетик Ю. М. Рубіж: Роман. Київ : Рад. письменник, 1984. 462 с.
13. Мушкетик Ю. М. Диявол не спить: Півість. *Київська старовина*. 1992. № 5. С. 28–42.
14. Мушкетик Ю. М. Гетьманський скарб. Роман. Харків : Фоліо, 2008. 415 с. (Історія України в романах).
15. Мушкетик Ю. М. Гетьман, син гетьмана. Харків : Фоліо, 2013. 220 с.
16. Підкуймуха Л. М. Семантико-функціональний потенціал фразеологізмів у текстах письменників літературного угруповання «Дванадцятка». *Вісник Маріупольського державного університету*. 2017. № 7. С. 231–238.

17. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). Київ-Черкаси : Брама, 2004. 276 с.
18. Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови. Луганськ : Альма-матер, 2005. 399 с.
19. Фразеологічний словник української мови: в 2 т. / гол. ред. Л. С. Паламарчук. Київ : Наукова думка, 1993. Т. 1. 1993. 528 с.; Т. 2. 1993. 984 с.

Piina O. V. PECULIARITIES OF FUNCTIONING OF TRADITIONAL AND INDIVIDUAL PHRASEOLOGICAL UNITS IN THE WORKS BY YU. M. MUSHKETIC

Lingual and creative activity of any master of the word is impossible without recourse to phraseological units, which indicate a deep knowledge of the culture of the motherland, as well as communicative quality and appropriate use of language.

Phraseological units play an important role in the linguistic structure of a written text, as they are a kind of markers that reproduces the national identity of the writer. They make texts more expressive and emotional.

The works by Yu. M. Mushketyk, an outstanding master of the word of the second half of the twentieth century, are also rich in phraseology. Among the phraseological units there are usual and transformed, winged catches and aphorisms, which contain an artistic and aesthetic assessment of reality, successfully convey the moods and feelings of the characters.

The use of phraseological units provides in the literary text, on the one hand, adequate perception of information, and on the other hand, increases the expressiveness of speech, serves as a vivid expression of various emotional states, helps to more vividly reproduce the axiological system of man.

In the article the peculiarities of the use of phraseological units in the language of the outstanding writer of the second half of the twentieth century Yu. M. Mushketyk are represented. Different types of phraseological units by origin are analyzed.

In the paper it is outlined that the master of the word uses both usual phraseological units and creates his own unique phraseological picture of the world with his own semantic groups of phraseological units. Also the lexical and grammatical varieties of phraseological units in the work of the master of the word are analyzed.

Key words: *phraseology, individual style, splices, phraseological splices, phraseological units, phraseological expressions, semantic groups, lexical and grammatical groups.*